УДК 005.591.6:334.72
JEL O31, O32, O33, M15, M21
DOI https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-15-9

Долгова Л.І.
кандидат економічних наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9917-7065

ЧИННИКИ ТА ВЕКТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено чинники та вектори інноваційного розвитку бізнес-технологій підприємств в умовах цифровізації та динамічних змін середовища. Систематизовано основні чинники вибору й впровадження бізнес-технологій: ринкові тенденції, потреби споживачів, стратегічні цілі, ресурсне забезпечення, конкурентне середовище, технологічну готовність, глобалізаційні процеси, інноваційну культуру та ризики. Обґрунтовано пріоритетні напрями інноваційного розвитку, зокрема цифровізацію й автоматизацію бізнес-процесів, клієнтоорієнтовану трансформацію, використання аналітичних та інтелектуальних технологій, інтеграцію цифрових платформ, розвиток цифрових каналів взаємодії та продажів, підвищення технологічної стійкості. Запропоновано системний підхід до формування векторів інноваційного розвитку з урахуванням взаємозв'язку чинників і стратегічних цілей підприємства.

Ключові слова: бізнес-технології, інноваційний розвиток, цифровізація, цифрова трансформація, інновації, технологічні рішення, конкурентоспроможність, підприємство.

Постановка проблеми. Сучасне бізнес-середовище характеризується прискоренням технологічних змін, посиленням конкуренції, динамічними трансформаціями потреб споживачів та зростанням невизначеності умов господарювання. За таких обставин здатність підприємств своєчасно впроваджувати та адаптувати інноваційні бізнес-технології стає одним із важливих чинників забезпечення їх конкурентоспроможності, операційної ефективності та довгострокового розвитку. Цифровізація охоплює не лише окремі технологічні рішення, а й управлінські, маркетингові, організаційні та виробничі процеси, змінюючи підходи до формування бізнес-моделей і взаємодії підприємств із клієнтами та партнерами [7].

Особливої актуальності проблема набуває в умовах розвитку цифрової економіки, поширення штучного інтелекту, хмарних сервісів, аналітичних платформ, цифрових екосистем та інших технологічних рішень. Для українських підприємств додатковими викликами є нестабільність зовнішнього середовища, обмеженість фінансових і кадрових ресурсів, необхідність адаптації бізнес-процесів до нових умов господарювання та забезпечення технологічної стійкості. Водночас цифрова трансформація створює нові можливості для оптимізації процесів, підвищення якості управлінських рішень, розширення каналів взаємодії зі споживачами та виходу на нові ринки [3].

Проблема полягає в тому, що вибір та впровадження конкретних бізнес-технологій не може здійснюватися ізольовано від стратегічних цілей підприємства, його ресурсних можливостей, технологічної готовності, потреб клієнтів, конкурентного середовища та рівня прийнятного ризику. Ефективність технологічної трансформації залежить від узгодженості технологічних рішень із внутрішніми можливостями підприємства та змінами зовнішнього середовища [10]. Отже, виникає необхідність систематизації сукупності чинників, які визначають вибір, впровадження та розвиток бізнес-технологій, а також визначення пріоритетних векторів їх інноваційного розвитку.

З наукової точки зору актуальним є подальше уточнення підходів до систематизації чинників інноваційного розвитку бізнес-технологій та визначення взаємозв'язку між ними і напрямами технологічної трансформації підприємств. У практичному аспекті результати такого дослідження можуть бути використані під час формування інноваційної стратегії підприємства, оцінювання доцільності впровадження нових технологій, визначення пріоритетів цифровізації та обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку технологічного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інноваційного розвитку підприємств та трансформації бізнес-технологій активно досліджується сучасними науковцями. У науковій літературі інноваційний розвиток підприємства розглядається як комплексний процес, пов'язаний із технологічними,

© Долгова Л.І., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

організаційними, управлінськими та бізнес-модельними змінами. При цьому цифровізація виступає одним із ключових чинників трансформації підприємницької діяльності та формування нових можливостей розвитку підприємств [1; 6].

Яненкова І. досліджує чинники та напрями розвитку цифровізації в Україні, акцентуючи увагу на необхідності формування відповідного цифрового середовища та створення умов для технологічного оновлення економіки [1]. У свою чергу, Бугріменко Р. та Смірнова П. розглядають вплив цифрової трансформації на діяльність підприємства, наголошуючи на її значенні для удосконалення бізнес-процесів та підвищення ефективності господарської діяльності [2].

Важливе місце в сучасних дослідженнях займає питання використання цифрових технологій безпосередньо у підприємницькій діяльності. Вербівська Л. та Буринська О. акцентують увагу на можливостях цифрових технологій щодо вдосконалення підприємницьких процесів, розширення інструментарію ведення бізнесу та адаптації підприємств до нових умов господарювання [3]. Це дає підстави розглядати цифровізацію не лише як технологічне оновлення, а як важливий напрям зміни способів організації та здійснення підприємницької діяльності.

Теоретичні аспекти управління інноваційним розвитком підприємств в умовах цифровізації досліджують Прохорова В. В. та Чобіток І. О., які обґрунтовують необхідність використання форсайтно-інноваційного підходу до управління підприємствами та прогнозування напрямів їх технологічного розвитку [4]. Такий підхід є важливим з огляду на високу динамічність технологічного середовища та необхідність завчасного визначення перспективних напрямів інноваційних змін.

Окремий напрям сучасних досліджень становить застосування технологій штучного інтелекту. Осокіна А. В. та Леоненко О. В. розглядають цифрову трансформацію процесів на основі впровадження технологій штучного інтелекту, що свідчить про поступове переміщення акценту від традиційної цифровізації до використання інтелектуальних технологічних рішень [5]. Відповідно, штучний інтелект доцільно розглядати як один із перспективних чинників трансформації бізнес-технологій підприємств.

Систематичний огляд досліджень цифрової трансформації, проведений Hanelt A., Bohnsack R., Marz D. та Antunes Marante C., засвідчує, що цифрові зміни охоплюють не тільки технологічну складову діяльності підприємства, а й стратегію, організаційні процеси та механізми створення цінності [6]. Це підтверджує необхідність комплексного підходу до визначення чинників інноваційного розвитку бізнес-технологій.

Взаємозв'язок цифрової трансформації та конкурентних переваг підприємств досліджують Leão P. та da Silva M. M., які на основі систематичного огляду наукових праць визначають цифрову трансформацію як важливий інструмент формування та підтримання конкурентних переваг підприємств [7]. Отже, конкурентне середовище та прагнення підприємств до диференціації можуть розглядатися як важливі зовнішні чинники вибору та впровадження інноваційних бізнес-технологій.

Vaska S., Massaro M., Bagarotto E. M. та Dal Mas F. зосереджують увагу на взаємозв'язку цифрової трансформації та інновацій бізнес-моделей. Автори показують, що цифрові технології можуть створювати передумови для зміни способів створення, передачі та отримання цінності підприємством [8]. Це розширює традиційне розуміння інноваційного розвитку та дає підстави розглядати трансформацію бізнес-моделей як один із можливих векторів розвитку бізнес-технологій.

Felicetti A. M., Corvello V. та Ammirato S. систематизують наукові підходи до цифрових інновацій у підприємницьких фірмах та наголошують на значенні цифрових можливостей для створення нових продуктів, послуг, процесів і способів взаємодії з ринком [9]. Водночас de Mattos C. S., Pellegrini G., Hagelaar G. та Dolfsma W. розглядають технологічну трансформацію малих і середніх підприємств як процес, що поєднує засвоєння технологій із трансформацією бізнес-моделей [10].

Таким чином, аналіз наукових праць свідчить, що сучасні дослідження охоплюють широкий спектр питань цифровізації, технологічної трансформації, цифрових інновацій, штучного інтелекту, інновацій бізнес-моделей та формування конкурентних переваг підприємств. Водночас недостатньо систематизованим залишається питання комплексного взаємозв'язку чинників, які зумовлюють інноваційний розвиток бізнес-технологій, та векторів, за якими відбувається їх трансформація.

Залишається потреба у визначенні системи внутрішніх і зовнішніх чинників, які впливають на вибір технологічних рішень підприємства, а також у встановленні відповідності між цими чинниками та конкретними векторами інноваційного розвитку бізнес-технологій. Саме це зумовлює необхідність подальшого дослідження чинників та векторів інноваційного розвитку бізнес-технологій підприємств.

Метою статті є систематизація та обґрунтування чинників, що визначають інноваційний розвиток бізнес-технологій підприємств, а також визначення основних векторів їх трансформації в умовах цифровізації, динамічних змін ринкового середовища та посилення конкурентного тиску.

Виклад основного матеріалу дослідження. До етапів, що впливають на вибір бізнес-технологій можна віднести:

1. Оцінка та зменшення ризиків. Оцінка ризиків передбачає визначення потенційних викликів, невизначеностей і негативних наслідків, пов'язаних із впровадженням певної технології. Підприємства з високою толерантністю до ризику більш схильні впроваджувати інноваційні, передові технології, які можуть принести високі прибутки. Вони готові брати на себе більшу невизначеність та інвестувати в технології, які можуть порушити існуючі процеси або галузі. Ці організації, швидше за все, приймуть нові технології, такі як штучний інтелект, блокчейн і віртуальна реальність.

2. Пошук конкурентних переваг. Організації з більшою готовністю до ризику можуть активно шукати інноваційні технології, які можуть забезпечити конкурентну перевагу, які пропонують конкурентну перевагу, дозволяючи їм відрізнятись від конкурентів, виходити на нові ринки або пропонувати унікальні продукти чи послуги. Вони більш відкриті до інвестування в нові рішення з потенційними довгостроковими вигодами, навіть якщо вони пов'язані з більшим ступенем невизначеності, визнають, що потенційні вигоди переважають пов'язані з ними ризики.

3. Наявність інвестицій та розподіл ресурсів. Підприємства, які готові до високих ризиків, можуть виділяти більше ресурсів (фінансових, людських і часових) на дослідження, розробку та впровадження нових технологій. Вони визнають, що деякі інвестиції можуть не принести негайної віддачі, але можуть призвести до прориву в майбутньому.

4. Готовність до невдач. Підприємства з більшою готовністю йти на ризик краще підготовлені до потенційних невдач при впровадженні технологій. Вони розуміють, що не всі ініціативи будуть успішними, і мають плани на випадок непередбачуваних ситуацій. Компанії з культурою, яка заохочує експерименти, навчання на невдачах та адаптивність, як правило, легше приймають ризики, пов'язані з новими технологіями [11].

Важливо знайти правильний баланс між інноваційними технологіями та пом'якшенням ризиків. Розуміючи свою готовність до ризику, організації можуть приймати обґрунтовані рішення щодо впровадження технологій, які відповідають їхньому стратегічному баченню, операційним потребам та конкурентним прагненням.

Підприємствам необхідно моніторити ринок бізнес-технологій, обґрунтовуючи доцільність їх використання в умовах господарської діяльності, орієнтуючись на набір впливових чинників, наведених на рис. 1. Систематично аналізуючи ці фактори, враховуючи зовнішнє та внутрішнє середовища, підприємства можуть приймати обґрунтовані рішення щодо своїх стратегій розвитку технологій. Ці середовища охоплюють широкий спектр факторів, які впливають на розвиток бізнес-технологій на підприємствах. Важливість цих факторів може змінюватися залежно від конкретного підприємства та галузі, в якому воно функціонує.

На думку авторів, ці чинники є основними індикаторами розвитку бізнес-технологій та в багатьох аспектах тісно взаємодіють та впливають один на одного. Розуміння цих чинників має вирішальне значення для організацій, від них залежить втілення бізнес-технологій, частота їх використання та поширеність у глобальному середовищі, а також підтримання конкурентоспроможності в сучасному технологічному ландшафті, що швидко розвивається.

Сучасні ринкові умови потребують швидкого реагування суб’єктів господарської діяльності в напрямах утримання конкурентних позицій та безперервного прибутку. Використання інноваційних бізнес-технологій у господарській діяльності та їх цифровізація розкривають нові можливості у розвитку підприємств. Слід зауважити, що протягом останніх років діджиталізація є новим напрямом для оптимізації господарської діяльності, оцінки потенційних можливостей розвитку та ефективності використання усіх задіяних у виробництві ресурсів.

Всі суб'єкти господарювання мають можливість ефективно вести свій бізнес завдяки постійному розвитку, вдосконаленню та інтеграції існуючих та виправданих бізнес-технологій. Разом з еволюційним розвитком людства, разом з технічним прогресом з'являється все більше нових бізнес-технологій, які стрімко інтегруються в підприємницьку діяльність та отримують визнання бізнес-кіл та бізнес-структур. Такі тенденції в цілому позитивно впливають на світові економічні відносини, підприємництво та економіку [2].

Процес цифрової трансформації торкається на лише всіх сфер економічної діяльності, але й управлінських бізнес-процесів, зокрема тих, що пов’язані із залученням

і утримуванням нових клієнтів, ефективністю керівництва і формування репутації компанії в інтернет-просторі тощо [3].

Результати аналізу наукових джерел щодо дослідження цифрової трансформації доводять, що сучасна економічна наука відходить від усталеного погляду, використовуючи більш модульний підхід та розглядаючи інформаційні системи як домен, де нові технології, такі як системи Business Intelligence (BI) або збалансована система показників (BSC) відіграють все більш важливу роль [3].

За безпрецедентної швидкості розвитку і поширення діджитал-технологій у сучасному світі спроможність до цифрової трансформації економіки нашої країни та її рівень будуть зростати. Тому актуальним завданням є врахування чинників, що відіграють вирішальну роль у формуванні напряму та темпів розвитку бізнес-технологій на підприємствах (рис. 1). До них можна віднести такі:

1. Ринкові тенденції й потреби. Конкретна галузь, в якій працює підприємство відіграє вирішальну роль у формуванні впровадження технологій. Ринкові тенденції, запити клієнтів та діяльність конкурентів можуть зумовлювати потребу в інноваціях. Підприємства повинні бути в курсі останніх ринкових тенденцій та розуміти запити споживачів, щоб визначити сфери, в яких можна впроваджувати інноваційні технології для отримання конкурентних переваг. Підприємства надають пріоритет технологіям, які відповідають поточним потребам ринку та новим тенденціям. На вибір технологій впливають вподобання споживачів, конкурентне середовище та галузеві вимоги.

2. Організаційні цілі та стратегії. Технологічні рішення мають узгоджуватися з бізнес-цілями та стратегічними завданнями підприємства. Цілі та стратегії підприємства впливають на типи технологій, які воно впроваджує. Наприклад, компанія, яка прагне оптимізувати операції або скоротити витрати, може

Рис. 1. Чинники, що впливають на вектори інноваційного розвитку бізнес-технологій підприємств

Джерело: розроблено авторами

інвестувати в технології автоматизації та оптимізації процесів.

3. Галузь і регуляторне середовище: Дотримання нормативно-правових вимог може диктувати впровадження певних технологій, щоб відповідати галузевим стандартам і юридичним зобов'язанням. Різні галузі можуть мати специфічні технологічні вимоги або стикатися з певними регуляторними обмеженнями, які впливають на вибір технологій. Вимоги відповідності та галузеві норми можуть впливати на прийняття певних технологій та необхідність посилення заходів безпеки. Бути в курсі галузевих нормативних актів, які можуть вплинути на розробку та впровадження певних технологій. [3].

4. Потреби клієнтів та покращення клієнтського досвіду. Щоб залишатися конкурентоспроможними та надавати клієнтам найкращий клієнтський досвід, підприємствам необхідно узгоджувати свої технологічні пропозиції з очікуваннями та вподобаннями клієнтів. Розуміння потреб та вподобань клієнтів необхідні для створення технологічних інновацій, які вирішують конкретні проблемні питання. Технології, які покращують клієнтський досвід часто є пріоритетними для утримання та залучення клієнтів, спрощення взаємодії з клієнтами, зокрема завдяки цифровим помічникам відбувається пришвидшення комунікації та зменшення часу очікування інформації. Інтеграція таких рішень скорочує операційні витрати, пов’язані з обслуговуванням клієнтів [3].

Персоналізація клієнтського досвіду має вирішальне значення для успіху, оскільки клієнти хочуть, щоб організації ставилися до них як до унікальних особистостей. Інвестиції в CRM необхідні для зберігання даних про клієнтів і забезпечення унікального досвіду. Високоцільові повідомлення, засновані на даних клієнта, можуть призвести до більш персоналізованого обслуговування [4].

5. Фінансові ресурси: Наявність коштів та ресурсів впливає на впровадження нових технологій. Підприємствам необхідно оцінити аналіз витрат і вигод від впровадження інноваційних рішень. Доступність ресурсів: Наявність фінансових ресурсів, кваліфікованого персоналу та інфраструктури може впливати на обсяг і масштаб технологічних інновацій на підприємстві. Доступність фінансування, кваліфікованої робочої сили та інфраструктури впливає на здатність підприємства впроваджувати та розвивати інноваційні технології. [10].

6. Конкурентні переваги та середовище: Аналіз технологічних можливостей конкурентів для виявлення прогалин і можливостей для диференціації. Розуміння технологічного ландшафту конкурентів може допомогти підприємствам виявити прогалини та можливості для інновацій. Впровадження інноваційних технологій може забезпечити конкурентну перевагу, спонукаючи підприємства досліджувати нові технології, які можуть виділити їх серед конкурентів. [7].

7. Внутрішні можливості та готовність до майбутнього: Внутрішні можливості підприємства, включаючи IT-інфраструктуру та навички персоналу, відіграють вирішальну роль у визначенні доцільності впровадження певних технологій. Планування стратегій для плавного переходу від існуючих технологій до нових інновацій, враховуючи навчання працівників та адаптацію процесів. [9].

8. Технологічні тренди та прориви:

– нові технології: Виявлення та відстеження таких технологій, як штучний інтелект, інтернет речей, блокчейн та біотехнології, які мають потенціал для революційних змін у галузях.

– підривні інновації: Аналіз того, як нові технології можуть зруйнувати існуючі ринки та бізнес-моделі, стимулюючи потребу в інноваціях.

Інновації в технологіях самі по собі можуть стимулювати прийняття нових рішень, оскільки підприємства прагнуть бути на крок попереду і отримати конкурентну перевагу. Зрілість технології та її доведений успіх в інших галузях можуть вплинути на рішення підприємства щодо її впровадження.

9. Глобалізація та цифрова трансформація. Глобалізація та необхідність цифрової трансформації спонукають підприємства впроваджувати технології, які дають їм змогу конкурувати на світовому ринку та адаптуватися до змін у поведінці клієнтів. Бізнес виходить за межі держави. Вправне використання різних діджитал-технологій допоможе на цьому шляху та дозволить запускати альтернативні шляхи діяльності та значно скоротити бюджети. Необхідне врахування глобальних геополітичних зрушень, які можуть вплинути на доступ до ресурсів, ринків і партнерств.

10. Інноваційна культура. Підприємства з високою інноваційною культурою більш схильні експериментувати з новими технологіями та інвестувати в них.

11. Співпраця та партнерство. Співпраця з постачальниками технологій, стартапами, дослідницькими установами та іншими підприємствами сприяє розвитку та впровадженню технологій. Актуальним є постійне вивчення можливостей для транскордонного співробітництва та обміну знаннями. [8].

12. Оцінка та толерантність до ризиків. Деякі підприємства можуть бути більш схильні до впровадження новітніх технологій, тоді як інші можуть віддавати перевагу перевіреним рішенням через несхильність до ризику. Підприємствам необхідно оцінювати потенційні ризики, пов'язані з впровадженням нових технологій такі, як: безпека даних, проблеми інтеграції та надійність постачальників. Деякі підприємства не схильні до ризику і надають перевагу перевіреним технологіям, в той час як інші більш охоче впроваджують нові, потенційно проривні технології [11].

13. Довгострокова життєздатність, гнучкість і масштабованість: Підприємства розглядають довгострокову життєздатність і масштабованість технологій, перш ніж інвестувати в них, щоб гарантувати, що вони залишаться актуальними і приноситимуть користь у майбутньому. Масштабованість та адаптивне ставлення до технологій майбутнього зростання та мінливих потреб бізнесу є важливими субчинниками, зокрема:

– здатність технології масштабуватися з розширенням бізнесу;

– наскільки легко технологія може пристосуватися до мінливих вимог;

– безперешкодна інтеграція з існуючими системами та процесами.

Ці фактори в сукупності формують розвиток бізнес-технологій для підприємств, впливаючи на рішення щодо вибору, впровадження та інтеграції технологій.

Систематично розглядаючи всі аспекти діяльності, бізнес-аналітики можуть надати цінну інформацію, яка допоможе підприємствам у формуванні інноваційних стратегій розвитку бізнес-технологій. Враховуючи ці чинники, підприємства можуть приймати обґрунтовані рішення про те, які інноваційні технології впроваджувати і як інтегрувати їх у свої бізнес-процеси, що в кінцевому підсумку сприятиме зростанню та успіху [2].

Підсумовуючи, слід зазначити, що зі зміною ринкових тенденцій підприємствам слід оцінювати свій поточний технологічний портфель і розглядати можливість імплементації інноваційних технологій, які відповідають їхнім бізнес-цілям і завданням. Йдучи в ногу з ринковими тенденціями та адаптуючись до мінливих запитів споживачів, бізнес може залишатися конкурентоспроможним на ринку та досягти довгострокового успіху.

Отже, технологічний ландшафт підприємств постійно розвивається, і такі чинники, як ринкові та галузеві тенденції, організаційні стратегії та цілі, наявність ресурсів, запити клієнтів, схильності до ризику, інноваційної культури та міркувань довгострокової життєздатності відіграють вирішальну роль у визначенні видів та векторів інноваційного розвитку бізнес-технологій. Успішні підприємства постійно оцінюють потенційні переваги та ризики впровадження нових технологій, щоб залишатися конкурентоспроможними та актуальними на своїх ринках [9].

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що інноваційний розвиток бізнес-технологій підприємств є комплексним процесом, який визначається сукупним впливом зовнішніх і внутрішніх чинників та потребує узгодження технологічних змін із стратегічними цілями підприємства. В умовах цифровізації, посилення конкуренції, швидкої зміни потреб споживачів та зростання технологічної динаміки вибір і впровадження нових бізнес-технологій стають важливою передумовою забезпечення конкурентоспроможності та довгострокової стійкості підприємств.

У результаті систематизації визначено основні групи чинників, що впливають на інноваційний розвиток бізнес-технологій. До зовнішніх чинників віднесено ринкові тенденції та потреби споживачів, конкурентне середовище, галузеві особливості й регуляторні вимоги, технологічні тренди, процеси глобалізації та цифрової трансформації. Внутрішні чинники охоплюють стратегічні цілі підприємства, наявність фінансових і кадрових ресурсів, рівень технологічної готовності, інноваційну культуру, здатність до партнерської взаємодії, управління ризиками, а також гнучкість і масштабованість бізнес-процесів. Взаємодія зазначених чинників визначає не лише доцільність технологічних змін, а й напрями та темпи їх реалізації.

Обґрунтовано, що сучасний інноваційний розвиток бізнес-технологій доцільно розглядати через систему взаємопов’язаних векторів. До ключових із них належать цифровізація та автоматизація бізнес-процесів; клієнтоорієнтована трансформація; використання аналітичних інструментів і технологій штучного інтелекту; інтеграція цифрових платформ та інформаційних систем; розвиток цифрових каналів продажу й комунікації; забезпечення гнучкості та масштабованості бізнес-технологій; підвищення технологічної стійкості та управління ризиками; розвиток партнерства, екосистемної взаємодії та відкритих інновацій.

Важливим результатом дослідження є положення про те, що окремі чинники та вектори інноваційного розвитку не можуть розглядатися ізольовано. Ефективність технологічної трансформації залежить від відповідності

обраних технологій стратегічним пріоритетам підприємства, його ресурсним можливостям, потребам клієнтів, конкурентному середовищу та здатності персоналу адаптуватися до організаційних змін. Тому управління розвитком бізнес-технологій має ґрунтуватися на системному підході, який передбачає одночасне врахування технологічних, економічних, організаційних та ринкових аспектів.

Отже, інноваційний розвиток бізнес-технологій слід розглядати не лише як процес упровадження нових цифрових інструментів, а як комплексну трансформацію способів створення цінності, організації бізнес-процесів, взаємодії з клієнтами та формування конкурентних переваг підприємства. Саме системне поєднання технологічних інновацій із розвитком організаційних можливостей підприємства створює передумови для підвищення ефективності його діяльності та забезпечення стійкості в умовах мінливого середовища.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні методичного підходу до кількісного оцінювання впливу визначених чинників на вибір конкретних векторів інноваційного розвитку бізнес-технологій. Доцільним також є формування системи показників для оцінювання рівня технологічної готовності підприємств, визначення пріоритетності цифрових та інноваційних рішень залежно від масштабу й галузевої специфіки підприємства, а також практична апробація запропонованих підходів на підприємствах різних видів економічної діяльності.

Бібліографічний список

1. Яненкова І. Чинники і шляхи розвитку цифровізації в Україні. *Економіка України.* 2022. № 3. С. 4–15. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004
2. Бугріменко Р., Смірнова П. Вплив розвитку цифрової трансформації на діяльність підприємства. *Економіка та суспільство.* 2024. № 59. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-29
3. Вербівська Л., Буринська О. Використання цифрових технологій у підприємницькій діяльності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-84
4. Прохорова В. В., Чобіток І. О. Форсайтно-інноваційний механізм управління підприємствами в умовах цифровізації: теоретичні аспекти. *Бізнес Інформ.* 2023. № 2. С. 78–85. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-78-85
5. Осокіна А. В., Леоненко О. В. Цифрова трансформація процесів на основі впровадження технологій штучного інтелекту. *Економіка та суспільство.* 2024. № 67. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-162
6. Hanelt A., Bohnsack R., Marz D., Antunes Marante C. A systematic review of the literature on digital transformation: Insights and implications for strategy and organizational change. *Journal of Management Studies.* 2021. Vol. 58, No. 5. P. 1159–1197. DOI: https://doi.org/10.1111/joms.12639
7. Leão P., da Silva M. M. Impacts of digital transformation on firms' competitive advantages: A systematic literature review. *Strategic Change.* 2021. Vol. 30, No. 5. P. 421–441. DOI: https://doi.org/10.1002/jsc.2459
8. Vaska S., Massaro M., Bagarotto E. M., Dal Mas F. The digital transformation of business model innovation: A structured literature review. *Frontiers in Psychology.* 2021. Vol. 11. Article 539363. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.539363
9. Felicetti A. M., Corvello V., Ammirato S. Digital innovation in entrepreneurial firms: A systematic literature review. *Review of Managerial Science.* 2024. Vol. 18. P. 315–362. DOI: https://doi.org/10.1007/s11846-023-00638-9
10. de Mattos C. S., Pellegrini G., Hagelaar G., Dolfsma W. Systematic literature review on technological transformation in SMEs: A transformation encompassing technology assimilation and business model innovation. *Management Review Quarterly.* 2024. Vol. 74. P. 1057–1095. DOI: https://doi.org/10.1007/s11301-023-00327-7
11. Tereshchenko E., Sosnovska O., Ushenko N., Andryeyeva V., Kovalova M. (2021). Risk Assessment Information System of Enterprise Business Processes. CEUR Workshop Proceedings, 3188, Pp. 214–220. URL: http://ceur-ws.org/Vol-3188/short2.pdf

References

1. Yanenkova I. (2022), "Chynnyky i shliakhy rozvytku tsyfrovizatsii v Ukraini" [Factors and ways of digitalization development in Ukraine], *Ekonomika Ukrainy,* vol. 3, pp. 4–15. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004
2. Buhrimenko R. and Smirnova P. (2024), "Vplyv rozvytku tsyfrovoi transformatsii na diialnist pidpryiemstva" [The impact of digital transformation development on enterprise activity], *Ekonomika ta suspilstvo,* vol. 59. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-29
3. Verbivska L. and Burynska O. (2024), "Vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii u pidpryiemnytskii diialnosti" [The use of digital technologies in entrepreneurial activity], *Ekonomika ta suspilstvo,* vol. 61. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-84

4. Prokhorova V. V. and Chobitok I. O. (2023), “Forsaitno-innovatsiinyi mekhanizm upravlinnia pidpryiemstvamy v umovakh tsyfrovizatsii: teoretychni aspekty” [Foresight-innovative mechanism of enterprise management under digitalization: theoretical aspects], *Biznes Inform,* vol. 2, pp. 78–85. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-78-85
5. Osokina A. V. and Leonenko O. V. (2024), “Tsyfrova transformatsiia protsesiv na osnovi vprovadzhennia tekhnolohii shtuchnoho intelektu” [Digital transformation of processes based on the implementation of artificial intelligence technologies], *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 67. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-162
6. Hanelt A., Bohnsack R., Marz D. and Antunes Marante C. (2021), “A systematic review of the literature on digital transformation: Insights and implications for strategy and organizational change”, *Journal of Management Studies,* vol. 58, no. 5, pp. 1159–1197. DOI: https://doi.org/10.1111/joms.12639
7. Leão P. and da Silva M. M. (2021), “Impacts of digital transformation on firms' competitive advantages: A systematic literature review”, *Strategic Change,* vol. 30, no. 5, pp. 421–441. DOI: https://doi.org/10.1002/jsc.2459
8. Vaska S., Massaro M., Bagarotto E. M. and Dal Mas F. (2021), “The digital transformation of business model innovation: A structured literature review”, *Frontiers in Psychology,* vol. 11, article 539363. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.539363
9. Felicetti A. M., Corvello V. and Ammirato S. (2024), “Digital innovation in entrepreneurial firms: A systematic literature review”, *Review of Managerial Science,* vol. 18, pp. 315–362. DOI: https://doi.org/10.1007/s11846-023-00638-9
10. de Mattos C. S., Pellegrini G., Hagelaar G. and Dolfsma W. (2024), “Systematic literature review on technological transformation in SMEs: A transformation encompassing technology assimilation and business model innovation”, *Management Review Quarterly,* vol. 74, pp. 1057–1095. DOI: https://doi.org/10.1007/s11301-023-00327-7
11. Tereshchenko E., Sosnovska O., Ushenko N., Andryeyeva V., Kovalova M. (2021). Risk Assessment Information System of Enterprise Business Processes. CEUR Workshop Proceedings, 3188, pp. 214–220. Available at: http://ceur-ws.org/Vol-3188/short2.pdf

Lyudmila Dolgova
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Bila Tserkva National Agrarian University
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9917-7065

FACTORS AND VECTORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF BUSINESS TECHNOLOGIES OF ENTERPRISES

The article examines the factors and vectors of innovative development of business technologies in enterprises under conditions of digitalization, market uncertainty, technological change, and transformation of competitive environments. The growing role of innovative business technologies in strengthening enterprise competitiveness, improving operational efficiency, adapting business processes, and responding to changing customer needs is substantiated. The study systematizes the main internal and external factors determining the choice, implementation, integration, and development of business technologies. These include market trends and customer needs, organizational goals and strategies, financial and human resources, competitive environment, technological capabilities, organizational readiness, digital transformation, innovation culture, cooperation, risk tolerance, and flexibility of technological solutions. The interrelationship between these factors and the formation of vectors of innovative development is determined. Particular attention is paid to the impact of digitalization on business processes, customer interaction, managerial decision-making, and new competitive advantages. The main directions of innovative development include digitalization and automation of business processes, customer-oriented technological transformation, analytical technologies, integration of digital platforms and business systems, expansion of digital interaction and sales channels, technological flexibility and scalability, risk management, and technological partnerships and open innovation. Technological development should be considered as a systematic process combining technological capabilities with strategic priorities, organizational resources, market requirements, and risk management. A systematic approach to determining the vectors of innovative development is proposed, based on integrated assessment of the external and internal environment and consistency of technological decisions with strategic objectives. The practical significance consists in using the proposed approach to assess technological solutions, identify priority areas of innovation, improve business processes, and develop innovation strategies aimed at sustainable competitive advantages and long-term efficiency.

Keywords: business technologies, innovative development, digitalization, digital transformation, innovation, technological solutions, competitiveness, enterprise.

Дата надходження статті: 22.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 21.10.2026
Дата публікації статті: 18.11.2026